

Posudek vedoucího práce

Mgr. Marek Halbich

Kavalírová, Jana, *Pojetí duchů v peruánském šamanismu*. Praha: FHS UK, 2006, 53 stran textu + 10 stran barevných příloh.

Studentka si jako téma své bakalářské práce zvolila nepochybně atraktivní problematiku šamanismu, a to konkrétně šamanismu peruánského, nikoli však ryze nativního, jak by se mohlo zdát, nýbrž mesticko-indiánského. Celá práce se zakládá na tříměsíčním terénním výzkumu realizovaném v červnu-září 2005 v oblasti peruánské Amazonie. Na tuto cestu se J. Kavalírová poměrně pečlivě připravovala a již před ní se jí podařilo kontaktovat hlavního informátora. Pracovní metody jsou tudíž převážně etnografické – jádrem jsou zpracované více méně polostandardizované až spontánní rozhovory s šesti mestici a Indiány Šipibo žijícími v centrální části peruánské Amazonie v městě Pucallpa a jeho nejbližším okolí. Tyto rozhovory byly často opakovány a vedeny většinou v příbytcích zmiňovaných informátorů, přičemž hlavním zdrojem informací se autorce stal i českému čtenáři dobře známý mestický šaman Pablo Amaringo (cf. Luis Eduardo Luna, *Vegetalismo: šamanismus mezi mestickým obyvatelstvem peruánské Amazonie*. Praha: DharmaGaia, 2002), který studentku přijal být na poměrně krátkou dobu do svého „kurzu“ výuky šamanismu a přírodního léčitelství, podobně jako kdysi yaquiský šaman Juan Matus Carlose Castanedu či tzutuhilský šaman od guatemalského jezera Atitlán Martina Prechtela, na něž odkazují záměrně, neboť prvně jmenovaný byl profesionálním antropologem, druhý se jím na základě svého dlouholetého pobytu postupně stal. Podstatný rozdíl však spočívá v tom, že Jana Kavalírová působila n- rozdíl od svých slavných předchůdců více u mestických informátorů, a tak jsou závěry mnohem více kontaminovány katolickou vírou (autorka sama poukazuje na skutečnost, že Don Pablo, jak ho tituluje, při svém teoretickém poznání přírody vychází zejména z učení Ježíše Krista a u ostatních informátorů je tomu podobně) nebo-li: jsou výsledkem náboženského synkretismu, který je znám i z mnoha oblastí, kde žije nativní (indiánské) obyvatelstvo, mezi nímž významněji působili křesťanští misionáři (pravděpodobně nejvíce jezuité mezi mnoha mexickými kmeny a františkáni právě mezi Indiány peruánské Amazonie). Organickou metodou, jíž studentka hojně využívala, byla též metoda vlastního zúčastněného pozorování, jelikož měla příležitost vidět činnost některých svých praktikujících informátorů přímo v akci. Hlavní informátor – Pablo Amaringo – však vycházel pouze ze vzpomínek, protože svoji šamanistickou praxi před časem již ukončil.

Autorka přiznává určité potíže s porozuměním autentických vyprávění, neboť její znalost španělštiny nebyla před rokem ještě na takové výši, aby mohla rozumět všemu. Nicméně z textu je patrné, že disponuje poměrně značnou empatií, což je pro terénní antropologický výzkum rovněž dosti nezbytná „metoda“, kdysi ostatně velmi využívaná např. R. Benedictovou.

Práci J. Kavalírové považuji za poměrně zdařilý antropologický popis některých současných šamanistických praktik části peruánské Amazonie, jednotlivé závěry reflektující výpovědi informátorů se jeví být věrohodné, je patrná snaha řadu informací si dodatečně ověřit, popřípadě zpřesnit nebo upravit, jakož i snaha po určitém vlastním zhodnocení a opatrných závěrech. Teze, že šamanismus nebyl a není oficiální doktrínou (myšleno patrně na úrovni např. dnešního peruánského státu?), není sice kdovíjak překvapivá, jako skutečnost, že každý šaman, s nímž se J. Kavalírová setkala, přistupuje k přírodní realitě často zcela jinak a jejich pojetí je velmi odlišné. To pak značně komplikuje jakékoli snahy po teoretičtějším zobecnění daného jevu, na což poukazoval již kupříkladu Mircea Eliade.

Bakalářskou práci J. Kavalírové doporučuji k obhajobě a hodnotím ji **40 body (známka 1)**.

V Seelachu, Rakousko-Korutany, 6. 9. 2006.

Marek Halbich